«Сывлăх» наци проекчĕн çулĕ çинче

Тава тивĕçлĕ донор

Ача-пăча консультацийĕнче фельдшерта ĕçлекен Раиса Михайловна Гогулина (сăн ӳкерчĕкре) кăçал районa юн илме килнĕ çĕнĕ автомашина çинчи мобиллĕ пунктран 116-мĕш хут юн парса тухрĕ.

– «Донор машини» иртнĕ уйхра юн паракансене медицинăри чи çĕнĕ технологисемпе йышăнчĕ. Унăн пулăшăвĕпе усă курса районти 512 çын 204,8 литр юн пачĕ, – терĕ Раиса Михайловна юн панисен кăтартăвне ырласа.

Хăйĕн пĕрремĕш сăмахĕнчех çулсенчи донор ыттисен ĕçĕшĕн савăнни-хĕпĕртени сисĕнчĕ. Урăхла пулма та пултараймасть пулĕ çав. Мĕншĕн тесен кашни донор хăйĕн сывлăхне ыттисене парать. Ку вара теприн пурнăçне çăлса хăварать, пысăк инкекрен пăрăнса иртме пулăшать.

– Шупашкарти медицина училищинче 2-мĕш курсра вĕреннĕ чух 1969 çулта пĕрремĕш хут юн патăм. Хăрани те, шӳтлени те, аслисем хĕтĕртни те пулнă ун чух. Анчах кайран çакă çынсен пурнăçне çăлса хăварнине тĕплĕнрех ăнланса илтĕм те юн парассинчен пĕрре те пăрăнман. Хамăн сывлăх çынсемшĕн пултăр тесе юн параттăм кайранхи çулсенче те, – сăпайлăн калаçать Раиса Михайловна.

Çын сывлăхне малта тытаканскер, районти тĕп больницăн ача-пăча консультацийĕнче 37-мĕш çул ĕнтĕ фельдшер пулса ĕçлет. Çак тапхăрта чирлĕ ача çине сăмах хăпартса курман хĕрарăм хăй те тăвата ача çуратса ӳстернĕ. Пурне те аслă пĕлӳ парса пурнăç çулĕ çине кăларнă. Виççĕмĕш ачи – Александр – амăшĕн ĕçне сывлăх хуралĕнче малалла тăсать.

– Эпĕ хăнăхса та, юн панипе йывăрлăха туймастăп. Çын сывлăхĕшĕн тăрăшасси – тĕп вырăнта. Ырă ырăпа таврăнать тесçĕ. Хам 60 çултине пăхмасăрах сывлăх хуралĕнче ĕçлени маншăн ырлăх, – тет паян Раççей Федерацийĕн Тава тивĕçлĕ донорĕ.

Çын сывлăхĕ малта пулнăран чыс-хисеп пирки Раиса Михайловна шутламан та. Çапла вара 96-мĕш хут юн парсан тин вăл «Раççей Федерацийĕн тава тивĕçлĕ донорĕ» ят илнĕ.

– Сирĕн пархатарлă ĕçĕре тав тунине илтме тӳр килнĕ-и? – кăсăкланатăп фельдшертан.

– 37 çул ĕçе утатăп пулсан та пĕр кун та килтен тав сăмахĕ илтесчĕ тесе тухман. Çапах кунта пĕр истори аса килет. Пĕрре Г. Огурцов хирург Кашмашран килнĕ хырăм язви шăтса кайнă арçынна юн кирли пирки пĕлтерчĕ. Хам Уйкас Янасала кайма тухăччĕ. Çынна йывăр – пулăшмалла. Юн панă хыççăн çав-çавах инçе çула тухрăм, хам ĕçĕме пурнăçларăм. Тепĕр уйăхран ĕçе килетĕп те сĕтел çинче канихфет çыххи ларнине курах кайрăм.

– Мĕн ку? – ыйтатăп ĕçтешĕмсенчен.

– Эсĕ юн парса çăлса хăварнă арçыннăн арăмĕ тав тума килсе кайрĕ, – пулчĕ хурав.

Унтанпа нумай çул иртнĕ ĕнтĕ. Паян Р. Гогулинан 4 ачи те юн параççĕ.

А. ПЕТРОВ.

Вулакансене хумхантаракан çыру йĕрĕпе

Хуçалăхра йĕркене пăсман

Умсăмах

Хаçат редакцине куллен вуншар çыру килет. Кашнинчех район çыннисен, çĕр ĕçченĕн пурнăçĕпе, тăрăшуллисемпе паллаштарни, çĕнĕлĕхсене вулакансем патне çитерессишĕн тăрăшни. Вĕсем хушшинче вара сăхавсемсĕр те пулмасть. Акă утă уйăхĕн 7-мĕшĕнче авторне палăртман çыру Шурча тăрăхĕнчен килчĕ. Унта «тăван ен аталанăвĕшĕн тăрăшаканĕ» хуçалăх юхăнни пирки, хуçалăхри ĕçсем темĕнле чиккĕллĕ яваплăхлă обществăшăн пыни пирки иккĕленсе пĕлтерет. «Пирĕн тăван хуçалăхшăн ĕçлемелле е чиккĕллĕ яваплăхлă обществăшăн? – çакнашкал ыйту лартать çыру авторĕ хăйĕн ĕçĕн никĕсне хаçат редакцийĕнчен пулăшу ыйтса. – Эпир çемьесене хăварса хулăн укçашăн Мускава е урăх çĕре кайса ĕçлейрес çук. Тăван колхозрах ĕçлес пулать. Анчах пĕр техника та çук ОООна трактормашинăпа мĕншĕн пулăшмалла? Нимĕн те ăнланса пĕтерейместпĕр. Хуçалăх ертӳçи хăй ертсе пырать пулас вăл обществăна. Икĕ çĕрте ĕçлеме юрать-и апла? Юнашарти «Дружба» («Лидер») шăпи килсе çапмĕ-и пире те? Саланса каймăпăр-и? Мĕнле хурав пулĕ-ши редакцирен?»

Пĕрремĕш утăм

Нивушлĕ паян тереклĕ аталанакан «Герой» ял хуçалăх производство кооперативĕ ăнăçу сулĕнчен пăрăнать? Çырупа паллашнă хыççăн çуралнă çак ыйтупа малтанах район администрацийĕн пуçлăхĕн çумне тата ял хуçалăх пайĕн ертӳçине В. Ананьева паллаштартăм.

– Ял хуçалăх ĕçченĕсем тăван хуçалăх пуласлăхĕшĕн шухăшлани Шурча тăрăхĕнче çĕр ĕçне тата тăван хуçалăха юратакансем пурăнни пирки калать. Анчах мана кунта ыйтăва кăшт тĕрĕс мартарах лартни курăнать. Малтанах, патшалăх службинче тăракан çынсем кăна пĕр вăхăтрах тепĕр ĕçре вăй хурăймаççĕ. Ял хуçалăхĕнче вара – тархасшăн. Иккĕмĕшĕнчен, «Герой» хуçалăх ертӳçи Р. Тимофеев урăх ниçта та ертӳçĕре ĕçлемест. Вăл тăван хуçалăх аталанăвĕшĕн, унăн пуласлăхĕшĕн тимлени районти хăйне евĕр тĕслĕх. «Герой» хуçалăх паян юхăнма мар, çĕнĕлĕхсене алла илсе аталанса пыракан ял хуçалăх производство кооперативĕ. Çынсем çĕрсем илсе юлташлăхсем е обществăсем туса ĕçлени е килти хушма хуçалăха аталантарни ЧР Президенчĕн указне пурнăçласа çĕрсене пушă вырттарас султан пăрăнни пулать. Кăна ырламалла çеç. Пушă вырттарман çĕр хăех пулăшу парать, – терĕ Владислав Кириллович çырупа паллашнă хыççăн. Мĕнех, район шайĕнчи шухăшпа килĕшмесĕр тăма пултараймастпăрах ĕнтĕ. Çапах та...

Пирĕн пайламалли çук

Хăйсен ятне палăртма хăяйман вулавçăсен çыравне айккине хумасăр хамăр пуçа каппаннă шухăшсене «Герой» ял хуçалăх производство кооперативĕн ертӳçи Ростислав Николаевич Тимофеев кăмăллă йышăнчĕ. Вĕсем çине тулли хурав пама пулчĕ. Председатель хуравĕ çапларах:

– Çырура ыйту хускатнă «Акрамовское» чиккĕллĕ яваплăхлă обществăра эпĕ нимĕнле учредитель те мар, манăн унта хам валли нимĕнле интерес та çук. Çĕнĕ обществăпа эпир паян ку таранччен ялти нумай çынпа ĕçленĕ пекех ĕçленĕ, анчах хамăр хутшăнусене килĕшӳ çырса пурнăçланă. Ĕç хакĕсем ял çыннисене пулăшнинчен пĕр пус та уйрăлса тăмаççĕ. Çак обществăна пулăшса «Герой» ял хуçалăх производство кооперативĕ хальлĕхе тупăш кăна илчĕ. Сăмах май, пирĕн хуçалăх территорийĕнче хресчен (фермер) хуçалăхĕсем иккĕ (вĕсен харпăрлăхĕнче 39,5 гектар çĕр), хăйсен çĕр пайĕсене илсе уйрăлса тухнă 7 уйрăм çын кил хуçалăхĕ (вĕсен çĕр пайĕсем пĕтĕмпе 31,05 гектар йышăнаççĕ) ĕçлеççĕ. Фермерсен çак хуçалăхĕсем тата çĕр пайĕсем илсе уйрăлса тухнисем унччен хуçалăх сухаласа тырпул акса ӳстернĕ çĕрсем çинче ĕçлеççĕ. Çыру çыракансене ăнлантарса тепĕр хут çакна калатăп. Çак хуçалăхсене техника парса пулăшнă хаксем «Акрамовское» чиккĕллĕ яваплăхлă обществăна пулăшнипе пĕр виçерех. Çĕнĕрен йĕркеленнĕ обществăна «Герой» хуçалăхран пĕр актив та куçман. Палăртса хăварас килет, «Герой» хуçалăх малашлăха пăхса кӳршĕллĕ «Дружба» хуçалăхăн усă курман çĕрĕсене 282 гектар пусă çавранăшне кĕртме пултарчĕ. Вăл шутра муниципаллă тата пай çĕрĕсем те. Пай çĕрĕсен тĕлĕшпе «Герой» хуçалăх нумай вăхăтлăха усă курма аренда килĕшĕвĕсем тума пуçларĕ. Çапла вара çырура «Герой» хуçалăх малашлăх çинчен шутламасть тата юхăнма пуçларĕ тени хуçалăхра чăннипех ĕçлекенсене тарăхтарать кăна. Ман шутпа çыру авторĕсене хуçалăх интересĕсене мар, хăйсен тĕллевĕсене мала хураççĕ.

Хуçалăх ертӳçин сăмахĕсене «Герой» ял хуçалăх производство кооперативĕн тĕп бухгалтерĕ Г. Иванова та çирĕплетрĕ:

– Нумай çынна канăç паман «Акрамовское» чиккĕллĕ яваплăхлă общество «Дружба» ял хуçалăх производство кооперативĕнчен пайсем илсе уйрăлса тухма кăмăл тунă çынсен нумай çул усă курман çĕрсене арендăна илсе йĕркеленчĕ. Çĕнĕрен йĕркеленекен кирек епле предприятин тĕллевĕнчи пекех, «Акрамовское» чиккĕллĕ яваплăхлă обществăн та çĕнĕ ĕç вырăнĕсем усса тата производствăна аталантарса тупăш илесси тĕп тĕллев пулнинчен тĕлĕнме кирлĕх мар. Обществăна налук инспекцийĕнче кăçалхи февралĕн 20-мĕшĕнче регистрациленĕ. Унăн учредителĕсем 6 çын. Унта «Герой» хуçалăх та, унăн ертӳçи те, правлени членĕсем те, хуçалăхри сăнав советĕнче тăракансем те çук. «Акрамовское» чиккĕллĕ яваплăхлă обществăн йĕркепе килĕшӳллĕн хăйĕн учредитель договорĕ, уставĕ пур.

Ревизи тĕрĕслевĕ

Çыру авторĕсене хумхантаракан ыйтусемпех ĕнтĕ 2009 çулхи июнĕн 29-мĕшĕнче «Акрамовское» чиккĕллĕ яваплăхлă обществăна «Герой» ял хуçалăх производство кооперативĕ хушшинче туса ирттернĕ ĕçсене тата вăрлăхлăх çĕр улми сутнине тĕрĕсленĕ. Чăваш Республикинчи ял хуçалăх кооперативĕсен «Чувашревизсоюз» ревизи союзĕн ĕç тăвакан директорĕ Е. Николина тĕрĕслев пĕтĕмлетсе çырнинче çакна палăртнă:

1. 2009 çулхи февралĕн 15-мĕшĕнчи заим килĕшĕвĕ тата 2009 çулхи майăн 15-мĕшĕнче çĕр улми вăрлăхĕ сутма тунă килĕшӳ кооперативăн, кооператив членĕсен тата кооперативăн ассоциациллĕ членĕсен интересĕсене тĕпе хурать.

2. 2009 çулхи майăн 5-мĕшĕнче пулăшу услугисен пама тунă килĕшӳ кооперативăн, кооператив членĕсен тата кооперативăн ассоциациллĕ членĕсен интересĕсене тĕпе хурса çырнă.

«Герой» хуçалăх паян

Хаçат вулавçисем хуçалăх саланса каясран шикленнĕрен. Паянхи куна «Герой» ял хуçалăх производство кооперативĕ тăнăç аталанса пыракан предприяти. Хуçалăхри вăтам ĕç укçи 6550 тенкĕ. Ăна тӳлессипе хуçалăхăн парăмсем çук. Çавăнпа пĕрлех кооперативăн тĕрлĕ фондсем умĕнче те парăм çукки Шурчасем аталану çулĕпе çирĕп утнине калать.

Республикăри «Агроинновации» унитарлă предприяти çулленех Чăваш енри ял хуçалăх предприятийĕсен рейтингне хатĕрлет. Кăçал та Чăваш Республикин кунĕ тĕлне вĕсем çак ĕçе туса ирттернĕ. Иртнĕ çулхи ĕçсене тишкерсе чи ăнăçлă 100 ял хуçалăх предприятийĕсен списокне хатĕрленĕ. Унта 5-мĕш вырăнта «Моргаушская» чăх-чĕп фабрики, 32-мĕш вырăнта – «Герой» ял хуçалăх производство кооперативĕ, 56-мĕш – Ильич яч. хис., 84-мĕш – «Свобода», 92-мĕш – «Восток» хуçалăхсем.

Анатолий БЕЛОВ.

Шăмат кунхи рубрика

Саккун вăл пуриншĕн те пĕрре

Çул çитмен çамрăксен ĕçĕ

Катькасси ялĕ çывăхĕнче вырнаçнă «Солнечный» коллективлă сад юлташлăхĕнче палламан çынсем тата çул çитмен çамрăксем дача çурчĕсене кĕрсе япаласем вăрлани пулнăччĕ. Паллă маррисем тăрă шыв çине тухрĕç-ши тата айăплисем тивĕçлĕ явап тытрĕç-ши?

Коллективлă садра пурăнакансем.

Чăнах та, кăçалхи март-апрель уйăхĕсенче Катькасси ялĕ çывăхĕнче вырнаçнă «Солнечный» коолективлă сад юлташлăхĕнче палламан çынсем тата çул çитмен çамрăксем ют çынсен пурлăхне хапсăннисем пулнăччĕ. Инкек тӳсекенсем çийĕнчех пĕлтернипе тата йĕрке хуралçисен оперативлă ĕçĕпе кĕске хушăрах çав «хастарсен» йĕрĕ çине ӳкрĕмĕр. Каламалла, асăннă преступленисен ытларах пайĕ пуш уйăхĕн пуçламăшĕнче пулнă. Следстви ĕçĕсем йĕркене пăсакансем çамрăксем пулнине кăтартса пачĕç. Вĕсем Шупашкар каччисем: 17 çулхи Евгений Вячеславович Федоров, 15 çулхи Иван Андреевич Ластухин тата Алексей Игоревич Яковлев. Дача çурчĕсене вăрлас тĕллевпе алăксене е чӳречесене çĕмĕрсе кĕнĕ, вăрланă тата пӳртри хатĕрсене ватнă-çĕмĕрнĕ çамрăксем тĕлĕшпе 2009 çулхи çĕртме уйăхĕн 5-мĕшĕнче суд пулчĕ. Район сучĕ Раççей Федерацийĕн Уголовлăй Кодексĕн 71-мĕш, 69-мĕш статьян 3-мĕш пайĕпе килĕшӳллĕн Е. Федорова наказанисен пĕр пайне хушса пĕтĕмĕшле 2 çуллăха ирĕкрен хăтармалла (штраф тӳлетермесĕр) турĕ. И. Ластухинпа А. Яковлева вара РФ Уголовлăй Кодексĕн 88-мĕш статйин 6.1 пайĕпе, 69-мĕш статьян 3-мĕш пайĕпе килĕшӳллĕн пĕр çул та тăхăр уйăхлăха ирĕкрен хăтарма (штраф тӳлеттермесĕр) приговор кăларчĕ. РФ УК 73-мĕш статйи çинче никĕсленсе суд виççĕшĕн айăпавне те условлă тесе йышăнчĕ, кашнинех 2-шер çул тĕрĕслесе тăмалла турĕ.

Ю. СЕМЕНОВ,
район прокурорĕн заместителĕ,
юстици советникĕ.

Тĕрĕслĕхшĕн тăрăшмалла

Эпĕ 3 çул каялла алимент шыраттартăм. Анчах та халĕ те пĕр пус та илеймерĕм. Суд приставĕсем хутсем кăна ярса пачĕç. Нивушлĕ ăна тӳлетереймĕççĕ. Тен татах ăçта та пулин çырмалла?

Ира.

Тĕрĕслĕхшĕн хăвăрах вĕçне çити тăни аванрах. Суд приставĕсен ĕçĕ тивĕçтернĕ пулсан, вĕсен федераллă службa управленине Шупашкара çырупа тухас пулать. Çавăн пекех суд приставĕсен ĕçне судпа тишкерме те пултаратăр. Район прокуратурипе çыхăнни те сирĕн ĕçе малалла кайма пулăшасса шанатпăр. Ку çыруран вара эпир сирĕн пирки нимĕн те пĕлейместпĕр.

Е. КУЗЬМИНА,
прокурора пулăшаканĕ.

Çаратнăшăн айăпларĕç

Вăрланă тĕслĕхсемпе пĕрлех иртнĕ çуркунне Сыпайри çынсене куç умĕнчех çаратни пирки районти шалти ĕçсен пайĕнче е прокуратурăра мĕнле йышăну турĕç-ши? Айăплисем тĕлĕшпе район сучĕ мĕнле приговор кăларчĕ-ши?

Ярапайкасси ял тăрăхĕнче пурăнакансем.

Саккун умĕнче намăс-симĕсе çухатнисен хăш-пĕр хăтланăшĕсем тĕлĕнтермеллипех тĕлĕнтереççĕ. Тĕслĕх вырăнне кăçалхи февраль уйăхĕнче Йӳкассинче пурăнакан А. Васильев, Илпешре пурăнакан В. Михайлов, Шупашкарта пурăнакан Д. Аркадьев «ĕçĕсене» илмелле.

2009 çулхи февралĕн 9-мĕшĕнче 20 сехет тĕлĕнче 24 çулхи А. Васильев Сыпай ялĕнче В. Яшков килĕнче ют харпăрлăха ăмсанса Г. Яшкова гражданкăн харпăрлăхне – «АСТРА МХ-200» фотоаппарата – сервантран уççăнах илсе тухса каять. Вăлах тепĕр 4 сехетрен Йӳкассинчи Г. Маноль хуçалăхĕнчен хур вăрласа тухать. В. Михайловпа калаçса татăлса вĕсем февралĕн 10-мĕшĕнче 4 сехетре В. Яшков сарайĕнчен шурă сурăха йăкăртса тухаççĕ. Февралĕн 9-мĕшĕнчех 20 сехет тĕлĕнче Д. Аркадьев Сыпайра Г. Яшковăна çаратать: алăран 2900 тенкĕ туртса илет, сĕтел çинчи «Самсунг С-210» кĕсье телефонĕпе унăн заряд устройствине тата «SAGEM my 226х» кĕсье телефонне хăйĕн кĕсйине кусарать.

Апрелĕн 15-мĕшĕнче пулнă суд заседанийĕнче вĕсем хăйсен айăпĕсене пĕтĕмпех йышăнчĕç. Приговор вара çапла пулчĕ: А. Васильева 2 çуллăха, Д. Аркадьева султалăк çурăллăха ирĕкрен хăтармалла, В. Михайлова пĕр çул та 6 уйăхлăха условлă майпа айăплаççĕ.

Çын пурлăхне хапсăнакансем юсанасса, вĕсен тĕслĕхĕ ыттисемшĕн урок пуласса шанас килет.

И. ВАСЮХИН,
шалти ĕçсен пайĕ çумĕнчи следстви уйрăмĕн аслă следователĕ.

Килти хушма хуçалăх

Шывсăр çимĕç ӳсмест

Шăрăх кунсем тăраççĕ. Ку вăхăтра пахча çимĕçе мĕнле шăвармалла?

С. ЕРЕМЕЕВА.

Шыв тăпрари тутлăхлă япаласене пахча çимĕçĕн тĕрлĕ пайне, чи малтанах çулçисем патне çитерме, çавăн пекех хĕвелпе пиçсе каясран упрама кирлĕ.

Пахча çимĕçшĕн уйрăмах шăрăх çанталăкра нӳрĕк çитеклĕ пулмалла. Çакна шута илсе йăрансене шăварнă чух шыв тарăна сăрхăнма пултартăр тесен, йăрансене майĕпен, темиçе хутчен шăвармалла. Меллĕрех пултăр тесен, малтан пĕр йăранне, унтан теприне, виççĕмĕшне. Хыççăн каллех пĕрремĕш патне таврăнмалла. Çапла майпа – виçĕ хутчен.

Пахчаçăн çакна пĕлмелле, кашни тăваткал метра сахалтан та 12-15 литр шыв кирлĕ. Çак нормăпа шăварсан, нӳрĕк 12-15 сантиметр тарăнăшне сăрхăнать.

Шăрăх çанталăкра ӳсен-тăрана сивĕ шывпа шăварма юрамасть. Шыв температури сывлăш температуринчен 5 градус кăна сивĕрех пулмалла. Унсăрăн ӳсен-тăран чирлеме пултарать.

Уçă çĕрте ӳсекен пахча çимĕçе каçхине е ирхине кăна, теплицăра ӳсекеннисене вара ирхине шăвармалла.

А. СЕМЕНОВ.